

Vakhitek útvesztőjében

Hitevesztett, érték és mérték nélkülivé szegényedett világunkban új jelenség üti fel a fejét: a hiszékenység. A pápa által sürgetett „új evangelizáció” a közönyös vagy hit nélkül élő embereket próbálja megszólítani, hogy megnyissa őket az Evangélium befogadására. Egyre növekvő gondot jelentenek azonban azok, akik elutasítják az egyháznak térben és időben egyetemes („katolikus” és „apostoli”) hagyományát, s a maguk elgondolása szerint rakosgatják össze egyéni hitüket.

Három csoport emelhető ki a különböző vallási mozgalmakból. Egyrészüik az egyházhoz tartozónak vallja magát, ám pápábnak bizonyul a pápánál: nemegyszer „égi hangokra”, „magánlátomásokra” hivatkozva fordul szembe papjával, püspökével, ítéli el akár a II. Vatikáni zsinatot is. Szélsőjobboldali, ultrakonzervatív vagy akár nem keresztény nézeteket hangoztatnak a „hiteles” kereszténység nevében.

Másik részük formálisan is elszakad a katolikus egyháztól, sőt mindenfajta történelmi egyháztól, s létrehozza a saját vallási közösségét, Krisztus, a Lélek vagy a Biblia nevében. Gyakran esik szó a kisközösségekről az utóbbi évtizedekben. Ideje volna felfigyelnünk arra is, hány — magát kereszténynek valló — közösség jön létre, többnyire egy-egy vonzó személyiség köré csoportosulva. A magyar törvények szerint akár jogilag is bejegyeztethetik magukat egyházként, ha legalább száz fős tagságot tudnak felmutatni. Ukrajnában az is elég, ha húszan vannak...

A harmadik fajtája a vallási közösségeknek más vallási hagyományokból eredezteti magát, általában a hinduizmusból vagy a buddhizmusból, vagy más távol-keleti vallásból. Valójában azonban többnyire saját ízlésük szerint állítják össze egyéni vallási tanrendszerüket, istentiszteleti szokásaikat, élettvitelüket.

A II. Vatikáni zsinat tisztelettel néz minden vallásra, sőt minden emberre, azokra is, akik még az őszinte istenkereséshez sem jutottak el: „Még azoktól sem tagadja meg az isteni Gondviselés az üdvösségre szükséges támogatást, akik önhibájukon kívül nem jutottak el Isten kifejezett ismeretére, de — éppen nem az isteni kegyelem nélkül — iparkodnak becsületesen élni” (LG 16).

Az istenkeresésben mutatkozó zűrzavar láttán az első keresztények fontosnak látták „a szellemek megkülönböztetését”: milyen kritériumok alapján lehet eldönteni, hogy mi az igaz és a helyes? Józnak és felvilágosultnak látszó világunkban egyre hangsúlyosabban reklámozzák magukat a sámánok és a guruk, a látókok és az új vallási vezérek. Ismét sürgetően szükségessé vált „a szellemek megkülönböztetése”. Legalább Könyves Kálmán ítéletéhez kellene visszatérnünk: boszorkányok pedig nincsenek...